

แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลทั่วไป

การรับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ ในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ศูนย์การประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี อาคารอิมแพ็ค ฟอรั่ม จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มเป้าหมายจาก ผู้แทนภาคีการพัฒนา ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และ ภาคประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน

ประเด็นรับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ

๑. เป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับแผนชัดเจน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สรุปผลความคิดเห็น

นอกจากการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในแผนฯ แล้ว สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก คือ การกำหนดกิจกรรมสำคัญที่มีนัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินการไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการดำเนินงานของหน่วยงานในหลายด้านยังไม่บรรลุตัวชี้วัดเท่าที่ควร ซึ่งอาจต้องมีการปรับการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกันเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๒.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การสร้างเกษตรมูลค่าสูง

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การนำเทคโนโลยีการเกษตรเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถยกระดับประสิทธิภาพการผลิตของภาคเกษตรไทยได้ แต่ที่ผ่านมาเกษตรกรไม่สามารถแบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการซื้ออุปกรณ์หรือเทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้นภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและเครื่องมือทางการเกษตรในราคาที่เหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตมากนัก
- (๒) เมื่อพิจารณาสัดส่วน GDP ภาคเกษตรซึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๘ ของ GDP รวม ในขณะที่ผู้มีงานทำภาคเกษตรมีถึงจำนวนถึงร้อยละ ๓๐ จึงทำให้ผลิตภาพภาคเกษตรอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ในการแก้ปัญหาด้านผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรจึงควรเคลื่อนย้ายคนจากภาคเกษตรไปสู่การประกอบอาชีพอื่น
- (๓) ช่วงที่ผ่านมาในช่วงสถานการณ์โควิด มีเกษตรกรเจ้าของที่ดินประกาศขายที่ดินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่การเกษตรประสบวิกฤตขาดแคลนน้ำ และมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่ไม่

สามารถปรับตัวจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น จึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนายกระดับทักษะและศักยภาพของเกษตรกรไปสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะหรือ Smart Farmer เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ในการปรับตัวและดำรงชีวิตต่อไปได้

- (๔) ประเด็นการสร้างเกษตรมูลค่าสูงควรผนวกเรื่องเกษตรชีวภาพเข้าไปด้วย และในเรื่องการนำเทคโนโลยีการเกษตรเข้ามาประยุกต์ใช้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภายในประเทศเพื่อเป็นการลดต้นทุนให้แก่เกษตรกร

๒.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) ประเทศไทยมีเครือข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ แต่ปัญหาสำคัญคือข้อจำกัดด้านข้อมูลการเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเมื่อต้องการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางแต่ละแห่ง ดังนั้น จึงควรส่งเสริมบทบาทของวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อนำการท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน เกิดการสร้างและกระจายรายได้สู่ชุมชน รวมถึงป้องกันการเข้ามาเอาเปรียบของคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาหาประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน
- (๒) การส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง มีการจดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา แต่มิได้ระบุว่าการตรวจพาณิชย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาคเป็นภารกิจสำคัญของกระทรวง ก็ไม่ได้ระบุหน่วยงานไว้ ดังนั้นจึงขอให้เพิ่มเติมกระทรวงพาณิชย์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกระทรวงด้วย

๒.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการรายย่อยในการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จาก IoT หรือ Internet of Thing ในการแก้ไขปัญหาในการทำธุรกิจ โดยเฉพาะการเข้ามาทดแทนคนในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาผู้พัฒนา IoT ได้ อีกทางหนึ่ง
- (๒) Start-up ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยีเพื่อการดำเนินงานในอนาคต รวมถึงการกระจายข้อมูลข่าวสารและช่องทางการค้าให้กับธุรกิจยังมีน้อย ซึ่งมีเพียงหน่วยงานบางส่วนเท่านั้นที่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ทั้งนี้ จึงจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการการพัฒนา Start-up โดยอาจส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจที่เข้มแข็งให้การส่งเสริมการพัฒนา Start-up ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการกิจของหน่วยงานตนเอง และให้สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือด้านองค์ความรู้

- (๓) ปัจจุบันธุรกิจดิจิทัลในประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำ การจัดทำทะเบียนธุรกิจในประเทศไทยยังคงไม่มีสิทธิประโยชน์หรือแต้มต่อในการทำธุรกิจ นอกจากนี้ในเรื่องการกำกับดูแล แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายด้าน e-Commerce เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลแต่การบังคับใช้ยังคงไม่มีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้นธุรกิจ Start-up จำนวนมากจึงไปจดทะเบียนในต่างประเทศ ซึ่งมีนโยบายให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง ในกรณีของประเทศสิงคโปร์ที่มีนโยบายในการดึงดูด Start-up ที่มีศักยภาพไปจดทะเบียนในประเทศ โดยมีการจัดตั้ง Matching fund เพื่อสนับสนุนการลงทุนและจดทะเบียนในรูปแบบของการร่วมทุนหรือ Venture Capital ดังนั้น ภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนที่ชัดเจนสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลของไทย
- (๔) ควรบูรณาการให้เกิด Big Data สนับสนุนการค้าการลงทุนระหว่างประเทศอย่างจริงจัง เนื่องจาก SMEs มีกว่า 3 ล้านราย แต่ส่งออกได้เพียง 24,000 ราย (ไม่ถึง 1%) ทั้งที่กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงพาณิชย์ติดตามข้อมูล Business Intelligence เช่นเดียวกับ BOI มีข้อมูลโอกาสการลงทุนในต่างประเทศ แต่ SMEs ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ จึงขาดความพร้อมในการส่งออก การเข้าถึงตลาด หรือการเข้าถึงเครื่องมือทางการเงิน (สินเชื่อและประกัน) เพื่อขยายการค้าการลงทุนอย่างเหมาะสม

๒.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาคของประเทศไทย

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เกิดการค้าและการลงทุนบริเวณชายแดนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้กล่าวไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจฉบับเดิม ทั้งนี้ ในแผนฉบับปรับปรุงไม่ได้กล่าวถึงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ จึงเห็นควรจัดทำให้มีความใกล้เคียงกับฉบับเดิม
- (๒) การยกระดับการเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการลงทุน ต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐานด้านกฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ที่จะสามารถเอื้อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดได้อย่างต่อเนื่อง
- (๓) การส่งเสริมการพัฒนา Bio-Based Economy จะเป็นส่วนช่วยให้ห่วงโซ่อุปทาน (Value Chain) ยาวขึ้น ดังนั้น จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยในการขยายห่วงโซ่อุปทานให้อยู่ในประเทศไทยยาวขึ้น อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนดังกล่าวมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งอาจทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นในกรณีของภูมิภาคอาเซียนที่ผ่านมาเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำซึ่งนำไปสู่การกีดกันระหว่างประเทศสมาชิก ดังนั้นจึงควรสร้างความร่วมมือเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาค

๒.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพคนเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การพัฒนาคนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในปัจจุบันคนยุคใหม่เข้าสู่การทำงานในรูปแบบของการทำงานอิสระหรือการทำงานในลักษณะชั่วคราวที่ไม่ยึดติดกับการทำงานประจำหรือที่เรียกว่า GIG Economy ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคต โดยการเตรียมความพร้อมด้านทักษะและองค์ความรู้ของคนรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานแบบชั่วคราว ตลอดจนการส่งเสริมแรงงานนอกระบบที่มีความรู้ความสามารถและต้องการประกอบธุรกิจของตัวเองให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ด้วย

๓. อื่น ๆ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศ

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) ธุรกิจ Content นอกจากสามารถสร้างรายได้จากธุรกิจของตนเองแล้ว ยังเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารไปยังกลุ่มคนในจุดประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องผนวกไว้เฉพาะเพียงแต่ด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการนำ Digital Content เพื่อเป็นสื่อในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน หรือการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ (Story Telling) โดยเฉพาะการสื่อสารถึงประเด็นการพัฒนาที่สำคัญสำหรับประชาชน เช่น การเป็น Smart Farmer เป็นต้น
- (๒) ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่มีการก่อหนี้ที่จำเป็นต้องมีหลักประกัน รวมถึงมีกฎระเบียบด้าน Crowd founding ค่อนข้างมากที่เป็นข้อจำกัดในการระดมทุนให้แก่ผู้ประกอบการรุ่นใหม่หรือ Start-up
- (๓) การปฏิรูปเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ที่จำเป็นต้องมี Incentive เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยนได้ในทุกเรื่อง อาทิ Smart farming ที่ต้องมีการสร้างคนและการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนความคิด ที่จะต้องมีการสื่อสารผ่าน Content ทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ มีความรู้สึกร่วม และต้องการดำเนินงาน เป็นต้น โดยการสื่อสารไม่จำเป็นต้องสื่อสารผ่านทางสถาบันการศึกษา แต่ยังสามารถดำเนินการผ่านช่องทางอื่นๆ ได้ด้วย ซึ่งที่ผ่านมาอุตสาหกรรม Content ของไทยไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในการเป็นตัวกลางในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย